

УДК 81.378.015.6

Роман Левкович, аспірант Дрогобицького державного педагогічного університету імені
Івана Франка

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Стаття присвячена проблемі іношомовного спілкування. Приділяється увага поняттю “спілкування”, розглядається поняття культури спілкування, а також обговорюється проблема навчання іношомовного спілкування.

Ключові слова: спілкування, культура людського спілкування, іношомовне спілкування, навчання іношомовного спілкування.

Літ. 9.

Роман Левкович, аспірант Дрогобычского государственного педагогического университета
имени Ивана Франко

МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОБУЧЕНИЯ ИНОЯЗЫЧНОГО ОБЩЕНИЯ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Статья посвящена проблеме иноязычного общения. Уделяется внимание понятию “общение”, рассматривается понятие культуры общения, а также обсуждается проблема обучения иноязычного общения.

Ключевые слова: общение, культура человеческого общения, иноязычное общение, обучения иноязычному общению.

Roman Levkovych, Postgraduate
Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

METHODOLOGICAL ASPECTS OF TEACHING FOREIGN INTERCOURSE OF FUTURE ENTERPRISE MANAGERS

The article is devoted to the problem of foreign intercourse. A great attention is paid to the notion of “communication”, a notion – culture of communication is examined, the problem of learning foreign intercourse is discussed.

Keywords: communication, culture of human communication, foreign language communication, learning foreign language communication.

Постановка проблеми. Необхідність володіння іноземною мовою для фахівця визначається, головним чином, потребою спілкування із зарубіжними колегами по питаннях спеціальності. Реалізація такої потреби можлива лише за наявності у співбесідників відповідних умінь спілкування, які формуються в процесі діяльності професійного спілкування, опосередкованою іношомовною мовою.

Надати випускникам вузу такі уміння можна, якщо розглядати професійно-мовне спілкування як предмет навчання іноземної мови. В цьому випадку іноземна мова засвоюється в процесі оволодіння діяльністю спілкування, що, з одного боку, значно збільшує міцність іношомовних навиків і умінь, що розвиваються; з іншої – формує мову в тій її якості, яка здатна забезпечити взаєморозуміння в середовищі людей однієї професійної спільності.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Аналіз наукових досліджень свідчить про наявність ґрунтовних науково-практичних робіт, присвячених проблемі іношомовного спілкування Т.С. Лозбень, Т.Є. Лалеева, В.І. Ковальчук, І.М. Куліш та інших.

Мета статті полягає в дослідженні іношомовного спілкування і шляхів його навчання.

Викладення основного матеріалу. Саме поняття “спілкування” визначають як “the process of transmitting and receiving ideas, information, and messages” (процес передачі і отримання ідей, інформації та повідомлень) або “sharing or exchanging news or information” (обмін новинами або інформацією) [8, 115]. Походження мови є предметом значних роздумів. Деякі слова могли походити від природних звуків, інші – від вираження емоцій. Деякі теоретики вважають, що мова – це результат розвитку спільної діяльності, інші дотримуються думки, що мова розвинулася

від основних звуків, які супроводжували жести. У світі існує близько 3000 мов та діалектів, більшість з них об'єднані у сім'ї. В той час, як деякі мови продовжують розвиватися, інші занепадають або зникають. Зміни у мові відображають такі соціальні аспекти як професія, вік, стать, клас, а також вплив сучасних технологій на повсякденне життя.

Спілкування – основна форма людського буття. Його відсутність чи недостатність може деформувати людську особистість. Спілкування є основою практично всіх наших дій, служить життєво важливою метою встановлення взаємозв'язків і співпраці [3, 9].

Спілкування – це процес установа й розвитку контактів між людьми, що виникає як потреба у спільній діяльності та включає: сприйняття, пізнання і розуміння партнерів по спілкуванню (перцептивна сторона спілкування); обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування); вироблення єдиної стратегії взаємодії (інтерактивна сторона спілкування) [3, 10].

Головна особливість спілкування – взаємодія. Процес спілкування охоплює соціальну взаємодію членів суспільства – їх спільну діяльність, інтеракцію і власне комунікацію. Упорядкованість досягається за допомогою правил і норм, які регулюють характер спілкування залежно від його мети і засобів. Спілкуючись, люди повинні рахуватися із соціальними нормами, звичаями, традиціями, що існують у даному суспільстві, колективі [3, 13].

Культура людського спілкування – це частка загальної моральної культури особистості. Відсутність культури спілкування – свідчення бездуховності людини. Ще мудрий Езоп довів, що наше слово – це найкраще, що є в розпорядженні людини, і найгірше, чим вона володіє [3, 13]. Дослідники вважають, що спілкування – це своєрідний театр, де є п'єса певного змісту, актор, що виконує конкретну роль, і глядач, який сприймає цю п'єсу й цю роль. А потім глядач виступає як актор і хоче, щоб його також сприйняли як особистість. До того ж глядач в обох випадках є активною стороною [3, 15]. Продовж ХХ ст. велися дослідження спілкування психологами, лінгвістами, соціологами. Одні говорили, що спілкування окреслюється як ділові або дружні взаємини, обмін думками за допомогою мовних знаків, інші – як наслідок закономірностей функціонування суспільства, взаємодії його членів, становлення та розвитку особистості.

Оволодіння іншомовним спілкуванням здійснюється під час навчально-освітнього

процесу в рамках професійної підготовки. Навчання є процесом багатоплановим і багатоаспектним [4, 29] та включає особистість, яку навчають (студента), навчальний предмет (іноземна мова), зовнішні умови, в яких знаходиться той, хто навчається, викладача. Тому можна виділити такі фактори, що впливають на оволодіння іншомовним спілкуванням: психологопедагогічні, психолінгвістичні та соціокультурні фактори.

У навчанні іноземних мов все ще переважають репродуктивні методи, вміння вирішувати комунікативні завдання цілеспрямовано не формуються навіть у студентів спеціалізованих вузів – майбутніх вчителів [4, 446]. Адже опанувати повною мірою вміннями спілкування можна лише безпосередньо в ситуаціях спілкування. Міжособистісна поведінка освоюється індивідом лише через механізм транс ситуаційного навчання, що обумовлює національну своєрідність людей [2, 12].

Необхідною умовою засвоєння іноземної мови є одномовність тренування, системність подачі матеріалу, а також різноманіття ситуацій, що викликають механічне повторення.

В основі формування навичок і вмінь говоріння лежить робота з мовними зразками. Основою мовних зразків є навчальна модель мови. У навчальній моделі мови об'єднані елементи різних рівнів мови, вона містить у собі кілька аспектних компонентів. Ця властивість синтетичності моделі робить її деяким функціональним цілим.

Іншомовному мовленню слід навчати не як узагальненому коду, а як специфічній психофізіологічній діяльності, яка забезпечує виробництво і сприйняття висловлювань іноземною мовою, як операційній готовності включення в ту чи іншу ситуацію реального спілкування.

В організації процесу навчання іншомовного спілкування важливу роль відіграє психологічний тип особистості викладача. Вибір методів навчання та оволодіння іншомовним спілкуванням залежать також від психологічних особливостей самих студентів: від індивідуального досвіду спілкування, від їх перцептивно-рефлексивних здібностей.

Всупереч твердженням про те, що якість мовленнєвих здібностей має біологічну основу і не змінюється під впливом навчання, Е. Савельєва довела, що при відповідній методиці викладання можлива трансформація некомунікативного типу оволодіння іноземною мовою в проміжний та навіть комунікативний тип [6, 116].

Студенти, які вступають до ВНЗ, є не лише

сформованими особистостями, зі своїм баченням світу, зі своєю системою цінностей, але й сформованими мовними особистостями, мається на увазі “сукупність здібностей до створення та сприйняття мовних творів (текстів), які різняться ступенем структурно-мовної складності, глибиною та точністю відображення дійсності та певної цільової направленості, що незмінно впливає на оволодіння іноземною мовою.

Дослідники відзначають, що для досягнення адекватного міжкультурного спілкування необхідно домогтися рівноправності рідної та нерідної мов у свідомості фахівця. Це стане можливим, якщо буде усунута “чужість” у свідомості та мова/культура будуть переведені в розряд “вторинної”, але “не чужої” мови, “не чужої” культури” [7].

З поняттям “спілкування” тісно пов’язані й терміни “ділове спілкування” та “професійне спілкування”. Ю.А. Гапон уточнює зміст цих понять. “Мова професійного спілкування – лінгвістично організована система мовлення, що використовується представниками певної галузі для спілкування в ситуаціях, що безпосередньо пов’язані з сууго професійними (навчальними, науково-виробничими, виробничими, науковими) аспектами трудової діяльності. Мова для ділового спілкування – лінгвістично організована система мовлення, що використовується фахівцями різних галузей для спілкування в ситуаціях, що безпосередньо або опосередковано, через соціально-побутові стосунки, пов’язані з діловою (організаційною, фінансовою, комерційною) активністю, що вмотивована потребами професійної діяльності” [1, 42].

Висновок. Засвоєння іноземної мови має свої закономірності. Іноземна мова, на відміну від більшості інших навчальних предметів, вимагає не тільки усвідомлення і засвоєння певних знань, а й вироблення міцного автоматизму у вимові, вживанні граматичних структур, слів і у використанні їх в вільному мовленні. Навчальна модель виступає як засіб вироблення автоматизму в різних мовних ситуаціях, починаючи з мінімально достатніх актів мови.

У процесі оволодіння іноземним спілкуванням недостатньо навчити студентів складати речення іноземною мовою і знаходити лексичні

еквіваленти. Необхідно прагнути до формування іноземної комунікативної культури та рис вторинної мовної особистості. Комунікація включає певну кількість не лише вмінь лінгвістичних, але й психологічних, соціокультурних, якими повинен володіти студент.

1. Гапон Ю.А. Специфіка дисципліни і фактори, що визначають зміст навчання іноземної мови професійної спрямованості // Зб. наукових статей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Київ. – Видавництво Європейського університету. – 2003. – С. 40 – 49.

2. Емельянов Ю.Н. Теория формирования и практика совершенствования коммуникативной компетентности: автореф. дис. ... д-ра псих. наук: 10. 00. 05 / Ю.Н. Емельянов. – Л., 1990. – 38 с.

3. Етика ділового спілкування: / за редакцією Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук / Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.

4. Зимняя И.А. Педагогическая психология: учеб. пособие / И.А. Зимняя. – Ростов н/Д.: Изд-во “Феникс”, 1997. – 480 с.

5. Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Вип. 15. – Кам’янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 812 с.

6. Савельева Э.Н. Особенности формирования билингвизма у взрослых в ролевой игре // Психология билингвизма: сб. научн. трудов Московского, пединститута иностр. языков им. М. Тореза. – М., 1986. – Вып. 260. – С. 113 – 119.

7. Халеева И.И. Вторичная языковая личность как реципиент инофонного текста // Язык – система. Язык – текст. Язык – способность. – М: Институт русского языка РАН, 1995. – С. 277 – 285.

8. Хорнби А.С. Учебный словарь современного английского языка. – М.: Просвещение, 1983. – 769 с.

9. http://www.rusnauka.com/310NBG_2011/Pedagogica/2_96561.doc.htm

Стаття надійшла до редакції 27.02.2013

